

Γιατί φοράς κλουβί;

1

— Γιατί φοράς κλουβί;

— Ορίστε;

Έβλεπα αυτό τον κύριο για πρώτη φορά στη ζωή μου. Το πρόσωπό του ήταν αυστηρό, τα μάτια του απέπνεαν μια αίσθηση καλά θεμελιωμένης εξουσίας.

— Γιατί φοράς κλουβί; επανέλαβε. Τώρα με κοίταζε στοχαστικά χαϊδεύοντας το μυτερό γενάκι στο πηγούνι του. Το κεφάλι του ήταν λεπτό, μακρύ και σχεδόν φαλακρό, αλλά η γύμνια του κρανίου του είχε να κάνει με την ηλικία του, δεν συνιστούσε έλλειψη ή πρόβλημα. Το λευκό κοντοκουρεμένο περιποιημένο γενάκι με την αιχμηρή απόληξη έντυνε με ένα σεβάσμιο μανδύα τη σχεδόν φυσική πια γι' αυτόν διάθεση επιβολής: ήταν ο σοφός που μιλούσε, όχι ο αφέντης.

Η αλήθεια είναι ότι εκείνη την άχαρη εποχή ήταν σαν να φορούσα κλουβί. Ένα κλουβί που δεν επέτρεπε στο σώμα μου να μεγαλώσει ή να αναμιχθεί με κάτι έξω απ' αυτό, το άφηνε μόνο να πασχίζει να χωρέσει. Χέρια και πόδια ήταν στριμωγμένα μέσα εκεί, μόνο το κεφάλι κουνιόταν ελεύθερα για να φαντασιώνεται το χώρο του εγκλωβισμού, πότε σαν μυρμηγκότρυπα ή τρώγλη και πότε σαν αετοφωλιά. Αλλά πώς μπορούσε αυτός ο άγνωστος κύριος να έχει πρόσβαση στη δική μου αλήθεια;

Αυτό το σύνθημα ήταν γραμμένο με σπρίνι σ' ένα τοίχο εδώ κοντά. Το διάβασα την ώρα που ερχόμουν...

Μιλούσε σαν να διάβαζε τις σκέψεις μου. Ή μήπως ήταν συμπτωματικό; Ό,τι και να συνέβαινε δεν έδειξε να ενδιαφέρεται για γλυκανάλατες ψυχολογικές συζητήσεις. Προχώρησε αμέσως στο θέμα που τον ενδιέφερε.

— Όπως σας είπα στο τηλέφωνο, θέλω να δουλέψετε για μένα ως «συγγραφέας φάντασμα».

Έτσι άρχισε η περιπέτειά μου. Αλλά ας βάλουμε τα πράγματα σε μια σειρά.

2

Ο «συγγραφέας φάντασμα» προκύπτει όταν κάποιος, συνήθως ένα πρόσωπο με έντονη παρουσία στη δημόσια σκηνή, θέλει να γράψει ένα βιβλίο για τη ζωή του αλλά δεν έχει το χρόνο ή τις δεξιότητες να το κάνει. Το αναθέτει λοιπόν σε έναν δοκιμασμένο επαγγελματία που τον πληρώνει γι' αυτό με τη συμφωνία ότι ο συγγραφέας θα μείνει στη σκιά, δεν θα γίνει ποτέ γνωστό το όνομά του.

Στην περίπτωσή μου όλα έγιναν ξαφνικά. Μετά από ένα τηλεφώνημα στο γραφείο μου, με την αιτιολογία ότι «κάποιος κύριος θέλει να σας δει για μια δουλειά», η συνάντηση κανονίστηκε γρήγορα. Το κλίμα της επαφής ήταν ζεστό και ο άνθρωπος με μεγάλη άνεση μου εξήγησε πως ήθελε από μένα, με βάση το υλικό που θα μου έφερνε, αλλά και σε συνδυασμό με όποια συμπληρωματική ερευνητική δουλειά έκρινα σκόπιμο ότι έπρεπε να κάνω, να γράψω ένα βιβλίο για μια συγκεκριμένη φάση της ζωής του. Για εμπειρίες που έζησε από πρώτο χέρι αλλά κρατούσε μέχρι τώρα κρυμμένες.

Και αντίθετα από τη συνηθισμένη πρακτική, εγώ θα

ήμουν ο συγγραφέας κι αυτός το «φάντασμα». Δηλαδή τελικά εγώ θα υπέγραφα το βιβλίο.

Ομολογώ πως βρέθηκα σε δύσκολη θέση. Κι αν έμπλεκα με ένα ακατάλληλο θέμα, μια επικίνδυνη για μένα περιοχή; Όλοι μας έχουμε διαβάσει ιστορίες ή έχουμε δει ταινίες στον κινηματογράφο για τις περιπέτειες ανθρώπων που μπλέχτηκαν εκεί που δεν έπρεπε. Δεν ήμουν εγώ για τέτοια, πολύ περισσότερο που σ' εκείνη τη φάση ανάρρωνα από μια αρρώστια, αποτέλεσμα υπερβολικής μελέτης, εργασίας ή και ζωής. Η ανάρρωση, ιδανικά, σύμφωνα με τους γιατρούς, απαιτούσε απόλυτη ανάπαυση, καλή διατροφή και ζωή απαλλαγμένη από άγχος και συγκινήσεις.

Παρ' όλα αυτά, το απροσδόκητο της επίσκεψης λειτούργησε σαν κάποιος να μου έριξε φως στα μάτια. Η άγνωστη φύση του υλικού λειτούργησε τελικά ως κίνητρο για να δεχτώ την προσφορά: δεν μπορούσα εύκολα να αντισταθώ στο μυστήριο που συνδεόταν μ' αυτόν τον προβεβλημένο άνθρωπο. Και στο κάτω-κάτω θα μπορούσα, χρησιμοποιώντας τη συγγραφική ελευθερία, να στρέψω τα πράγματα προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση. Το εξήγησα στον υποψήφιο πελάτη μου κι αυτός συμφώνησε αμέσως: θα με άφηνε εν λευκώ να χρησιμοποιήσω το υλικό του προκειμένου να γράψω ένα μυθιστόρημα, κι όχι να στήσω ένα ντοκυμαντέρ βασισμένο στην πιστή καταγραφή των γεγονότων.

*

Το υλικό που θα χρησίμευε ως βάση για τη συγγραφή του βιβλίου έφτασε την επόμενη κιόλας μέρα στο γραφείο μου. Το έφερε ο δικηγόρος του κυρίου προσωπικά (αντιλαμβάνομαι ότι λόγοι διακριτικότητας απέκλειαν οποιονδήποτε συνηθισμένο μεταφορέα). Ήταν τρία μεγάλα χαρτόκουτα δεμένα με σπάγκο μεταξύ τους, αρκετά βαριά για να τα κου-

βαλήσει ένας άνθρωπος σαν αυτόν, ώριμης ηλικίας, που δεν φαινόταν να έχει και μεγάλη σχέση με τον αθλητισμό.

Τα ακούμπησε ασθμαίνοντας στο πάτωμα, ζήτησε λίγο νερό και μετά έκλεισε απαλά την πόρτα του γραφείου μου ώστε να συζητήσουμε εμπιστευτικά. Οι κουβέντες του ήταν λακωνικές, ευγενικές και αυστηρές μαζί, με λίγα λόγια επαγγελματικές, σαν να μου διάβαζε τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μου. Με κατέστησε προσωπικά υπεύθυνο για τη μη διαρροή του ονόματος του πελάτη του σε σχέση μ' αυτή την ιστορία (από τώρα και στο εξής θα αναφερόταν μεταξύ μας ως «αυτός» και θα ήταν στη διάθεσή μου μόνο σε ακραίες περιπτώσεις, όταν δηλαδή έκρινα ότι μια επαφή μαζί του θα με ξεμπλόκαρε αποφασιστικά στη διαδικασία διαχείρισης του υλικού) και μου εξήγησε τον τρόπο συνεννόησής μας στην αντιμετώπιση κάποιων πρακτικών ζητημάτων, οποτεδήποτε αυτά προέκυπταν. Όταν το βιβλίο ολοκληρωνόταν, θα το θέταμε στην κρίση του εργοδότη, ώστε να συγκατατεθεί ή όχι στην έκδοσή του.

3

Την άλλη μέρα άνοιξα το κουτί της Πανδώρας. Ποιο κουτί; Τα κουτιά. Γεμάτα από ετερόκλητα στοιχεία: προσωπικές σημειώσεις που έμοιαζαν με ημερολόγιο, φωτοτυπίες ποιημάτων, αντίγραφα τραπεζικών λογαριασμών, τηλέφωνα εταιρειών στη Νέα Υόρκη ή τη Σιγκαπούρη, αποκόμματα εφημερίδων ή περιοδικών, ακόμα και εκτυπώσεις από συζητήσεις σε διαδικτυακούς τόπους. Τι ήταν όλα αυτά; Κάποιες φορές αναρωτήθηκα αν το υλικό ήταν πραγματικό ή επινοημένο, αν δηλαδή είχε όντως ζήσει αυτά τα πράγματα ή ήταν δικές του επινοήσεις για ένα μυθιστόρημα που δεν τελείωσε ποτέ.